

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ÖMER SABANCI'NIN

DOĞÜNSİFED'İN

“BÖLGESEL KALKINMA, TEŞVİKLER VE GAP”

TOPLANTISI KONUŞMASI

**23 Haziran 2005
DİYARBAKIR**

TÜSİAD AVRUPA SANAYİ VE İŞVERENLER KONFEDERASYONLARI BİRLİĞİ (UNICE) ÜYESİDİR.

İstanbul : Meşrutiyet Cad. No: 74 Tepebaşı 34420 İstanbul - Türkiye
Ankara : İnan Cad. No: 39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara - Türkiye
Brüksel : 13, Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C. : 1250 24th Street, Washington D.C. 20037 - USA
Berlin : Mörkisches Ufer, 28 10179 Berlin-Mitte - Germany
Paris : 12, Rue Godot de Mauroy 75009 Paris - France

Tel: (90-212) 249 19 29
Tel: (90-312) 468 10 11
Tel: (32-2) 736 40 47
Tel: (1-202) 776 77 70
Tel: (49-30) 28 878 6300
Tel: (33-1) 426 516 40

Faks: (90-212) 249 13 50
Faks: (90-312) 428 86 76
Faks: (32-2) 736 39 93
Faks: (1-202) 776 77 71
Faks: (49-30) 28 878 6399
Faks: (33-1) 426 516 99

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad-us.org
e-mail: info@tusiad-de.org
e-mail: satan@tusiad.org

web: www.tusiad.org

DOGÜNSİFED'in değerli üyeleri, sayın konuklar, değerli basın mensupları

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Gerek platform olarak faaliyet gösterdiğimiz dönemde, gerekse TÜRKONFED'in oluşum süreci içinde yakın mesai içinde olduğumuz dostlarımızla, DOGÜNSİFED'in ev sahipliğinde bir kez daha Diyarbakır'da bir araya gelmiş olmaktan dolayı büyük mutluluk duyuyoruz. Sayın Başkan Şeyhmus Akbaş'a sizlere hitap etme fırsatını bize verdiği için çok teşekkür ediyoruz.

Bu ayın başında İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz Yüksek İstişare Konseyi toplantımızda, 17 Aralık sonrasında girdiğimiz bir durgunluk döneminin ardından Türkiye'yi hareketli günlerin beklediği tespitinde bulunmuştuk. Gerçekten de Avrupa Birliği ile ilgili gelişmelerin ardından gerekli gereksiz bir dizi hareket unsuru hayatımıza giriverdi.

Böyle ortamlarda, ülkenin gündeminin sapmamasına özen göstermek, mevcut tartışmaların toplumsal hedeflerimizi bulanıklaştırmasına izin vermemek, başlı başına bir siyasal duruş ve sorumluluk haline geliyor. Siyaset sahnemizde böylesine bir sorumluluğun dikkate alınmadığını geçmiş tecrübelerimizden biliyoruz. Oysa gönül arzu ediyor ki, yaşananlar bizde olduğu gibi bizi yönetme iddiasında olanlarda da iz bırakmış olsun...

Bugüne kadar sık sık, iktidar partilerini, ülkenin gündeminden uzaklaşmalarını konusunda uyarmak zorunda kaldık. Bugün aynı uyarıyı muhalefet partilerine de yapma gereğini hissediyoruz.

Bu toplantıda çok sayıda iş insanı var. Şimdi bir anket yapsak ve "Türkiye'nin sorunları nelerdir, gündemimizin üst sıralarında nelerin yer alması gerekir" diye sorsak, kaçınız Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden veya türban meselesinden söz edersiniz acaba?

İşsizlik bir yanda dururken, gelir dağılımındaki eşitsizlik, bölgelerarası gelişmişlik farkları, büyümenin sürekli kılınması, birçok alanda reform yapılmasına duyulan gereksinim dururken diğer konuları öne çıkarmak aklınıza gelir mi? Geçmiş birikimleriyle geleceğimizi şekillendirecek devasa bir sorun olarak duran tarım ve kırsal gelişmeye gündemin neresinde yer verirsiniz? Türkiye'yi bilgi toplumu yapacak eğitim politikaları, sağlık ve sosyal güvenlik reformu, yargının pürüzsüz işlemesi gündemde kendine hangi sırada yer bulur?

Eğer Türkiye'de siyasal sistemin işleyişi ile ilgili bir kaygınız varsa, bu kaygının doğal sonucu olarak temsilde adaleti ve yönetimde istikrarı dengeli biçimde gerçekleştirecek bir seçim yasasını gündemimize almaz mısınız? Siyasi partilerin mali ve idari olarak daha etkin denetlenmesini, şeffaf ve demokratik biçimde işlemesini sağlayacak, partilerde kan değişiminin önünü açacak bir siyasi partiler yasasını tartışmayı tercih etmez misiniz?

Bize göre Türkiye'nin gündemini oluşturan, oluşturması gereken konular bunlar.

Bakın Türkiye'de bir büyüme meselesi var. Çok önemli. Doğru temellere oturmuş, yüksek oranlı ve sürdürülebilir bir büyüme çizgisine ülkeyi getiremezsek, işsizlik, gelir dağılımı ve bölgesel eşitsizlik sorunlarını çözemeyiz. Terörü, sosyal yaraları, eğitim, sağlık, adalet gibi sorunları kalıcı olarak halledemeyiz.

Ya da tersinden ifade edecek olursak, önümüzdeki on yıl içinde Türkiye'yi, AB ile aramızdaki gelir uçurumunu ciddi biçimde kapatacak bir büyüme sürecine sokar 70 milyon insanımızın hayatında hissedilir bir refah artışı sağlarsak, bugün önümüzde çözülemez gibi duran pek çok sorunun çözülmesinin kolaylaştığını görebiliriz.

Bunun için öncelikle iyi düşünölmüş büyüme stratejilerine, bölgesel kalkınma stratejilerine ihtiyacımız var. Yabancı sermayenin önünün açılmasına ihtiyacımız var. Avrupalı KOBİ'ler Türkiye'ye yatırım yapmak, Türk KOBİ'leri ile işbirliğine girmek istiyor. Bunu sağlayacak akıllı politikalara ihtiyacımız var. Haksız rekabetin önlenmesine, ticaret hukukundaki tıkanmaların açılmasına, kayıt dışı ekonominin ihmal edilebilir düzeylere indirilmesine, özelleştirmelerin tamamlanmasına ihtiyacımız var.

Bunları tartışalım.

Bakın Türkiye'nin bir tarım sorunu var. Tarımda dönüşümü, yeniden yapılanmayı sağlayamadığımız taktirde, ne büyümeden ne istikrardan, ne sosyal refahtan söz etmemiz mümkün değildir. Tarımın Gayrı Safi Yurt İçi Hasıla'daki payı yüzde 11,6'dır. İstihdamdaki payı yüzde 34'dür. Yarın Dünya Ticaret Örgütü'nün kararları doğrultusunda veya Avrupa Birliği müzakereleri çerçevesinde tarımda büyük baskılar oluşacaktır. Bu baskılar kapımıza dayanmadan biz kendi yapısal dönüşümümüzü başlatalım. Önümüzdeki riskleri fırsata dönüştürecek yolları tayin edelim.

Tarımla uğraşan geniş kitleleri sadece oy deposu olarak gören zihniyet, bugüne kadar çözüm üretmek yerine günü kurtarmayı tercih etti. Bu politikalar yüzünden son 35 yılda tarımsal katma değer yıllık ortalama yüzde 1,1 büyüyebildi.

Tarımın, bilgi kullanımına, eğitime, işgücü kalitesinin yükseltilmesine, sermayeye, verimlilik artışına ihtiyacı var. Tarımsal üretimin piyasa odaklı hale getirilmesi, teknoloji kullanımının artması, modern tarımın gelişmesi, ölçek büyüklüğünün ve üretim deseninin değişmesi, destekleme sisteminin çiftçinin gelir düzeyini iyileştirirken, uluslararası taahhütlerle uyumlu olması, piyasa mekanizmalarının çalışmasını aksatmaması gibi her biri kendi başına bir derya olan konular bizi bekliyor.

Tarımda yapısal bir dönüşüm gerçekleştirebilmek için geniş bir toplumsal mutabakata ihtiyaç var.

Gelin bunları tartışalım. Enerjimizi bu konulara harcayalım. Eleştirileri, muhalefeti bu konular etrafında geliştirelim.

DOGÜNSİFED'in değerli üyeleri,

Özelleştirmeleri engellemeye çalışanların, Türkiye'yi Avrupa Birliği'nden koparma peşinde koşanların, kronikleşmiş dış politik sorunlarımızın çözülmesini engellemek isteyenlerin, demokratik gelişimin önüne set çekmek için çaba sarf edenlerin hep aynı cephede toplanmış olması bir tesadüf müdür?

Bir atılımın eşiğine gelmiş olan bu ülkeyi, bu atılımdan alıkoymaya çalışmak, Türk insanının Avrupa standartlarında bir demokrasi içinde, müreffeh ve adil bir toplumda yaşamasını engellemek dışında ne sağlayacaktır?

Belki bir tek şeyi sağlayabilir: Türkiye'nin, orta karar politikacılar tarafından yönetilebilecek ölçüde küçük, kendi içine kapalı, tecrit edilmiş bir ülke olmasını...

Evet, bunu isteyenler var ve bugünlerde başlıca işleri toplumda AB konusunda oluşmuş mutabakatı bozmak, zihinlerde bir bulanıklık yaratarak reform sürecini kesintiye uğratmak için çalışmak...

Fransa ve Hollanda'daki referandumların ardından, bu kesimler, ellerini ovuşturarak, "işte Avrupa Birliği dağılıyor" demeye başladılar. Almanya ve Fransa'daki muhtemel iç politik gelişmelerden medet umarak, "Türkiye'nin müzakerelere başlamasını engelleyecekler" safatasını yaymaya başladılar. Müzakereden tutturamazlarsa, bu kez de "müzakereler başlasa bile, sonunda bizi AB'ye almayacakları için, bu süreçte boş yere tavizler vermiş olacağız " diyerek zihinleri bulandırmaya çalışıyorlar.

Avrupa Birliği dağılıyor mu gerçekten? Hayır. Geçici bir kriz yaşıyor. Bunun gibi krizleri daha önce de yaşadı, bundan sonra da yaşayacak. Ama bu krizlerin birliğin parçalanmasıyla sonuçlanmasını, bizim AB karşıtları dışında hiç kimse beklemiyor. AB, kurumsal yapısını nasıl oluşturacağı konusunda yeni bir mutabakat tesis ederek dünyanın en önemli sanayi, ticaret ve finans güçlerinden biri olmaya devam edecek. Bu gücün, küresel rekabetten olumsuz etkilenmemesi, dünya ekonomisinde ve siyasetinde söz sahibi olabilmesi için mevcut yapısını koruması ve genişlemesini taahhüt ettiği biçimiyle tamamlaması gerekecek.

Bu tür konularda nedense dinamik analiz yapılmaz. Bugünkü Türkiye ve bugünkü Avrupa Birliği üzerinden tahliller alelacele tamamlanır ve kararlar verilir. Oysa işin karakteri gereği tüm süreç değişim üzerine kuruludur. On yıl sonraki Türkiye bugünkünden farklı olacaktır. AB ülkelerinin kamuoylarını korkutan sorunların birçoğunu Türkiye çözmüş olmak zorundadır. AB ise, bugünkü huzursuzlukların temelinde yatan ekonomik sorunları on yıl boyunca sırtında taşımayacaktır. Yani bugünkü tartışmanın zemini önümüzdeki yıllarda ortadan kalkacaktır. Zaman Türkiye lehine işleyecektir.

Türkiye'nin müzakerelere başlamasının engellenmesine gelince... Bu doğrultuda çaba sarf edenler olacağı açıktır. Ancak, onların ekmeğine yağ sürmediğimiz sürece, müzakerelerin başlamasını engelleyecek bir konu bulunmamaktadır. Müzakere Türkiye için kazanılmış bir hak ve Gümrük Birliği'nin yeni üye ülkelere genişletilmesine ilişkin protokolün imzalanması dışında, Türkiye'nin yerine getirmesi gereken bir şart yoktur. Protokolün imzalanmasını engellemeye çalışanlar, aslında müzakerelerin açılmasını engellemeye çalışmaktadır.

Peki, Türkiye'ye yeni koşullar dayatılacağı yolundaki beklentiler nereden çıkıyor? Muhtemelen şuradan çıkıyor. Önümüzdeki günlerde, AB üyeleri kendi heyetlerine bir "Müzakere Çerçevesi" verecekler. Bu metinde, kısa vadeli siyasal söylem özelliği taşıyan, doğrudan hukuksal bağlayıcılığı olmayan bazı ifadelerin yer alması söz konusu olabilir. Bunlar belki bazı demeçler biçiminde de karşımıza çıkabilir. Ayrıntısına girmeyeceğim. Ancak şu kadarını söylemek istiyorum: Bu tür siyasal söylemleri sükûnetle karşılayabilir ve biz de kendi heyetlerimize vereceğimiz "Müzakere Çerçevesi"nde kendi siyasal görüşümüzü güvenle ortaya koyar, müzakerelerde de tutarlı biçimde kendi yolumuzda yürürsek, bu olumsuz söylemlerin zamanla aşınıp kaybolduğunu göreceğiz. Bu siyasal söylemlerin müzakerelerin başlamasını etkileme kapasitesi bulunmamaktadır.

Tek tehlike, Türkiye'nin itidalini kaybetmesi ve kısa dönemli siyasal söylemlere aşırı tepki vererek ilişkiyi tek taraflı olarak askıya almasıdır. İçerde ve dışarıda bu ilişkinin gerçekleşmesini istemeyenlerin üzerine oynadıkları da budur.

Türkiye'nin AB'ye girmesini istemeyenlerin en vahim argümanı ise "tavizler" ile ilgili olanıdır. Bu yaklaşım aslında korkunç bir zihniyetin dışı vurumudur. Bu zihniyet, demokratik standartlarımızın yükseltilmesi için gerçekleştirilen reformları, AB'ye verilmiş tavizler olarak gören bir zihniyettir. Demokrasiyi Türk milleti için lüks bulan bir zihniyettir.

Aynı kafa yapısı Őimdi de, műzakere sűrecinde, Tűrkiye'nin gerçekleŐtireceęi ‘yapısal uyumu’ AB'ye verilecek tavizler olarak nitelemektedir. Bu tıpkı futbol oynamak için sahaya çıkmıŐ bir takımın, kurallara uygun oynamasını bir taviz gibi gűstermeye benzemektedir.

Tűrkiye ekonomisi zaten bir reform sűrecindedir ve bu sűrecin tamamlanması ekonominin yapısal ihtiyaçlarından biridir. DeęiŐimi taviz olarak gűrmek, geri kalmayı tűm sonuçlarıyla birlikte peŐinen kabullenmektir.

Deęerli DOGŪNSİFED űyeleri,

Yıllardır sűregelen sıkıntılarımızdan kurtulmak istiyorsak, bu sıkıntıların sebepleri arasında yer alan bir alışkanlıęımızdan vazgeçmek zorundayız. Kısa dűnemli bakıŐ açılarını terk etmeli, konjonktűrel çalkantılara gűre deęil, uzun dűnemli hedeflere gűre hareket etmeliyiz. Ŭlkenin gűndeminden sapmasına izin vermemeli, kısır siyasi çekiŐmelerle zaman yitirmemeliyiz. GeliŐmiŐ űlke olmanın kıstaslarından biri de, hepimiz için zamanın deęerinin artmasıdır.

Beni dinledięiniz için teŐekkűr ederim.